

Workshop

“Meer rendement uit belichting en CO₂”

Datum 11 januari 2012

Locatie LKP Plants III, Van Hasseltweg 26, 2751 GZ Moerkapelle

Uitgevoerd door:

Sander Pot en Govert Trouwborst (Plant Dynamics)

&

Sander Hogewoning (Plant Lighting)

Workshop

“Meer rendement uit belichting en CO₂”

PT projectnummer: 14266.10

Dit project is mede tot stand gekomen door de bijdrage van het ministerie van EL&I, het Productschap Tuinbouw en ‘Kas als Energiebron’.

April 2012

Sander Pot¹, Govert Trouwborst¹ en Sander Hogewoning²

¹ Plant Dynamics B.V.
Costerweg 5
6702 AA Wageningen
www.plant-dynamics.nl

² Plant Lighting
Julianaweg 78
3525 VH Utrecht
www.plantlighting.nl

Inhoudsopgave

	pagina
1 DOELSTELLING	4
2 PROGRAMMA	4
3 SAMENVATTING	6
4 DRAAGVLAK	7

1 Doelstelling

In navolging van een ingediend indicatievoorstel voor onderzoek naar rendement van belichten en CO2 doseren en overleg met PT en LTO Groeiservice, is besloten om een bijeenkomst met kwekers te organiseren op 11 januari 2012!

Deze consultancy aanvraag is bedoeld voor een bijdrage in de financiering van deze bijeenkomst + voorbereiding.

Het doel van de bijeenkomst is om meer inzicht te krijgen of het onderzoeksvoorstel aansluit bij de wensen van de kwekers.

LTO Groeiservice zal de organisatie op zich nemen (proces van uitnodigingen, locatie en daginvulling) en zal het verdere proces kortsluiten met betrokkenen.

De workshop moet leiden tot een gedegen voorstel voor onderzoek, welke maximaal aansluit bij de vragen van de doelgroep. Tevens zal in samenspraak een definitieve keuze worden opgesteld t.a.v. welke rassen in het onderzoek worden opgenomen.

2 Programma

Uitnodiging door LTO Groeiservice voor het middagprogramma van de workshop:

Datum 11 januari 2012

Locatie LKP Plants III, Van Hasseltweg 26, 2751 GZ Moerkapelle

Tijd 15.00 uur tot 17.00 uur

Geachte dame, heer,

Hierbij nodigen wij u uit voor de bijeenkomst 'Wanneer heeft belichten en CO2 doseren zin!' op 11 januari 2012. Tijdens deze bijeenkomst willen wij graag met u nadenken over de opzet van het onderzoeksvoorstel.

Programma

Welkom

Toelichting op metingen licht/ CO₂

Toelichting op het onderzoeksvoorstel

Discussie over de invulling

Hoe verder

Voor deze bijeenkomst zijn vertegenwoordigers vanuit de onderstaande gewassen uitgenodigd:

- Potanthurium
- Bromelia

- Ficus
- Spathiphyllum
- Begonia
- Potchrysan

Indien u bent verhinderd wordt u vriendelijk verzocht dit voor 4 januari te melden aan Arthur van den Berg, via e-mail: a.vanden.berg@groeiservice.nl

Uitnodiging door LTO Groeiservice voor het avondprogramma van de workshop:

Datum 11 januari 2012

Locatie LKP Plants III, Van Hasseltweg 26, 2751 GZ Moerkapelle

Tijd 19.00 uur tot 21.00 uur

Geachte dame, heer,

Hierbij nodigen wij u uit voor de bijeenkomst 'Wanneer heeft belichten en CO₂ doseren zin!' op 11 januari 2012. Tijdens deze bijeenkomst willen wij graag met u nadenken over de opzet van het onderzoeksvoorstel.

Programma

Welkom
Toelichting op metingen licht/ CO₂
Toelichting op het onderzoeksvoorstel
Discussie over de invulling
Hoe verder

Voor deze bijeenkomst zijn vertegenwoordigers vanuit de onderstaande gewassen uitgenodigd:

- Lisianthus
- Gerbera
- Chrysan
- Lelie
- Freesia

Indien u bent verhinderd wordt u vriendelijk verzocht dit voor 4 januari te melden aan Arthur van den Berg, via e-mail: a.vanden.berg@groeiservice.nl

3 Samenvatting

Met potplanten en snijbloementelers is 11 januari gediscussieerd over het beter benutten van CO₂ en licht op het bedrijf door goede achtergrondinformatie te verkrijgen via het project “meer rendement uit belichting en CO₂ dosering”. Door de licht en CO₂ benutting van de gewassen goed in kaart te brengen kan met de installatie die al op het bedrijf aanwezig is een hogere opbrengst worden gehaald en tegelijkertijd energie worden bespaard.

In een periode dat de investeringsmogelijkheden op veel bedrijven gering zijn zal een onderzoek in deze richting voor veel bedrijven grote voordelen opleveren zo was de mening van de aanwezige telers. Ook is dit in het kader van het programma “Kas als Energiebron” een belangrijke peiler zo lichtte Dennis Medema (Productschap Tuinbouw) en Leo Oprel (EL&I) toe.

Tijdens de twee workshops waar telers aanwezig waren van een aantal verschillende potplanten en snijbloemengewassen is uitgebreid toegelicht door Sander Hogewoning (PlantLighting) en Sander Pot (Plant Dynamics) hoe een plant omgaat met licht en CO₂ en wanneer de efficiency van de plant afneemt. Vragen vanuit de telers waren met name wanneer is het economisch niet meer rendabel om te belichten en CO₂ te doseren. Er kan namelijk in de praktijk een groot verschil zitten tussen de economische meerwaarde van belichten en CO₂ doseren ten opzichte van de werkelijke benutting op dat moment.

Ook zijn er vragen over de vertaling van fotosynthese naar groei en vorm van de plant. Fotosynthese betekent over het algemeen groei maar dit zegt nog niet dat de plant ook de vorm en kwaliteit heeft die je als producent graag wilt. Per gewas zullen er ook grote verschillen zijn in de benadering van de gegevens. In de snijbloemen sessie was er hierover veel discussie met een leliebroeier. De bol bevat al veel suikers waardoor de aanmaak van suikers door fotosynthese minder belangrijk wordt in de broei van het gewas. Wel wordt er licht gebruikt om de plant kort te houden en knopval te voorkomen.

Alle aanwezigen (vertegenwoordigers van de teelten: Pot orchidee, bromelia, pot-anthurium, spathiphyllum, ficus en lelie) waren voorstander van het onderzoek. Naast de aanwezigen tijdens de workshop zelf hebben inmiddels de commissies van kalanchoe, begonia en pot-chrysaanthemum aangegeven voorstander te zijn van dit onderzoek.

4 Draagvlak

Draagvlak project ‘Meer rendement uit belichting en CO₂ dosering’

In afwachting van de uiteindelijke beslissing tot al dan niet honoreren van bovengenoemd project is al begonnen met de voorbereidingen. Eerder bleek al breed draagvlak voor dit project te zijn in de sierteeltsector. Hieronder een overzicht van de huidige stand van zaken.

Bedrijven die al hebben toegezegd te willen *participeren* (BCO en/of plantmateriaal en ruimte):

Bedrijf:	Deelname met gewas:
• Sjaloom BV	spatiphyllum
• Corn. Bak BV	bromelia
• Paauw Lilies BV	lelie
• Handelskwekerij van der Velden	diverse potplanten
• Pligt Professionals	begonia
• Armada	potchrysan
• Stofbergen Plant Company	bromelia
• Kester	ficus
• Kwekerij Atlantis	diverse potplanten
• Levoplant	potorchidee
• Strijbis Verbeek	kalanchoë & potchrysan
• van der Voort Potplanten BV	spatiphyllum
• Kwekerij ‘De Veranda’	kalanchoë
• Hans Kuilboer Potplantenkwekerij BV	kalanchoë
• Kwekerij Vreugdenberg	kalanchoë
• Maasluiden potplanten	kalanchoë/calandiva
• Solis Plant	kalanchoë
• LKP Plants	bromelia

Verder hebben een aantal *gewasgroepen als geheel* hun steun aan dit project toegezegd via de landelijke gewascommissie. Toelichting: LTO-groeiservice (Arthur van den Berg).

Gewasgroepen die collectief hebben uitgesproken dit voorstel te steunen:

Gewasgroep:

- potorchidee
- bromelia
- spatiphyllum
- lelie
- ficus
- kalanchoë
- begonia
- potchrysan
- potanthurium

NB. Het voorzitteroverleg snijbloemen vertegenwoordigd door 15 landelijke gewascommissies heeft tevens haar steun voor dit project uitgesproken. Toelichting: LTO-groeiservice (Annelies Hooijmans).